

LA TORREJA

SETMANARI CATALÀ
FESTIU IL·LUSTRAT Y LITERARI
10 CENTIMS lo número per tot arreu.

Preu de subscripció 2 R\$ al mes

REDACCIÓ: San Pau - 56 - L.

Ensenyansa d' eleccions



Cuant s' acostan eleccions
los Alcaldes principals

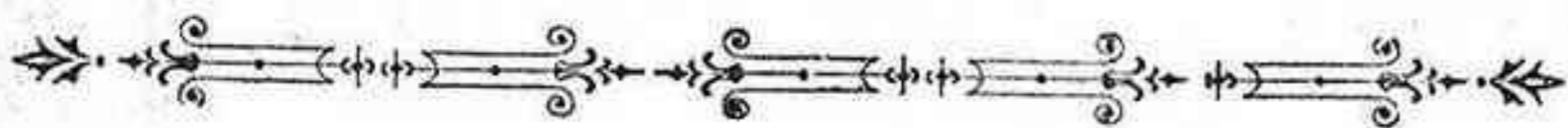
comunican á' ls de 'ls barris
los secrets electorals.

SUMARI



TEXT: A nostres lectors.—La Reforma del Códich, I, per A. O.—En lo Palau de Bellas Arts, per A. O.—Los Ulls (poesia), per Joseph M.^a Codolosa.—Fabuletas, per Baldiri Candelas.—Fer l' article, per Pau de la Laya.—A mon amic E. Armengol (poesia), per J. Prats Nyaps.—Frederich Soler (Biografia)—En lo teatro de Novetats, per Un Catalá.—Teatros, per Un cómich retirat.—Campanadas.—Correspondencia.

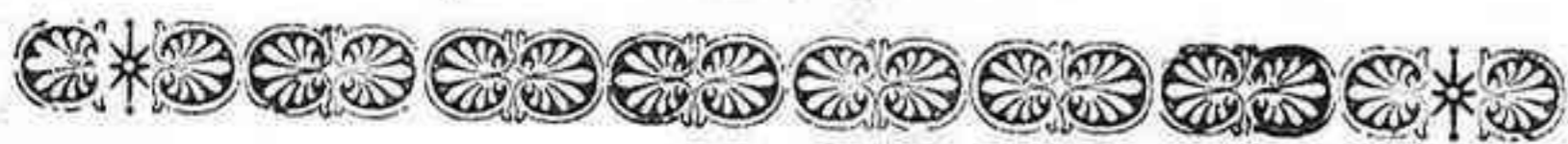
GRABATS: Ensenyansa d' eleccions, per Miró.—Frederich Soler (retrato), per ... —Cuaresma, per Cilla.—La descendencia de Adan, per Gomez Soler.—Festa del Palau de Bellas Arts, per Gomez Soler.—Clavé (folletí) per Cardunets.—Cuaresma, per Miró.



A NOSTRES LECTORS

Ab lo present número inaugurém una reforma en lo periódich, y encar que suprimim lo color que dabam al fondo, creyém que lo públich ho rebrá á bé, en cambi de las milloras que hi hem establert.

Queda també cambiat lo retrato-caricatura per un doble retrato-fotografia, inaugurant també aixís nostra *Galeria de Celebritats*. Debém advertir además que reproduhirém en aquesta *Galeria* los retratos de la forma antiga sempre que los personatges ab sos nous actes se fassin dignes de tal distinció, per lo motiu que considerém á molts d' ells, ab condicions de figurarhi, y 'l no ferho se podrián creure desairats.



LA REFORMA DEL CÓDICH

I



o que mes preocupa á Catalunya, y no sense rahó, es la reforma del Códich, millor dit, lo nou Códich que ja ha aprobat lo Senat y qu' está en aquestas horas pendent de la aprobació del Congrés.

No es pás aquest un assumpto que se presti á ser tractat en broma; no obstant, procuraré fernhi, y no será pas ab la idea de bromejar ab un assumpto de tanta trascendencia pera nostra terra si surt de nostra ploma algun párrafo d' estil jocós. Consti si per cás, qu' en lo fondo de nostra broma s' hi trobará lo desitj, lo bon desitj de que no siga aprobat definitivament, aquest nou Códich que acabaria pera sempre ab lo important y respectable Dret Catalá.

Y pera venir á parar en aixó, no s' ha procedit d' una manera franca.

Fém un xich d' historia.

En l' article quint de la Lley de Bases pera la publicació del Códich civil, de 11 de Maig de 1888, vá consignarse que "las provincias y territoris en los que subsistís lo dret foral lo conservarian per are en tota sa integritat, sense que sufrís alteració lo seu actual régimen jurídic, que aquell regiria tant sols com á supletori, en defecte del que regís en cada una d' aquellas provincias per sas lleys especiales."

En vista de aixó, semblaba que los paissos forals po-

dian estar tranquils, puig per res tenia d' afectarlos la promulgació del Nou Códich; semblaba qu' aquest debia aplicarse tant sols en las regions ahont regeixi propiament lo Dret Castellá; pero no ha sigut aixís; á pesar d' aquell article, ab tot y alló que fins á cert punt se 'ns vá prometer, en lo Códich Civil publicat en 6 d' Octubre del passat any, en virtut de la autorisació concedida en la citada Lley de Bases, ¿per qué no dirho? se pretén matar d' una manera indirecta, pero molt segura, los drets regionals y de conseguint lo Dret Catalá.

Llegeixis sino l' article 15 del Nou Códich, que diu aixís:

"Los drets y deberes de familia; los relativos al estat, condició y capacitat legal de las personas, y los de successió testada ó intestada declarats en aquest Códich, son aplicables:

1. A las personas nascudas en provincias ó territoris de Dret comú.

2. A 'ls fills de pare ó mare que tingan la precedent condició, encare que haguessen nascut en provincias y territoris ahont subsisteixi lo Dret foral.

3. A 'ls que procedint de provincias ó territoris forals, haguessin guanyat vehinatge y altrás subjectes al Dret comú.

En aquest cas, la muller seguirá la condició del marit y los fills del seu pare."

D' aquest article se 'n vénen á desprendre entre altres las següents conseqüencias:

1.^a Que 'ls fills de pares catalans que neixin en qualsevol territori que no sigui de Catalunya, son castellans, tant si sos pares volen com no, y ni al arribar á la major edat podrián reclamar la nacionalitat catalana y ser governats per las lleys de Catalunya en lo referent á las materias contingudas en lo primer párrafo del article referit.

2.^a Que 'ls fills de pare castellá, encare que aquest vingui domiciliat á Catalunya y en ella neixin sos fills, son també per forsa castellans. (Atenguin qu' en aquest cás los fills segueixen la condició del pare).

3.^a Que 'ls fills de pare catalá y de mare castellana encara que neixin á Catalunya, son castellans. (Fixinse en que aquí lo pare es com si al mon no sigués. Al revés del cas anterior, aquí los fills no segueixen la condició del pare).

4.^a Los que 's fasin vehins de un lloch de fora Catalunya passarán á ser castellans y may mes podrán tornar á ser catalans. (De modo que aixó vindrá á ser com un infern que aquell que hi entri ja no 'n surtirá may mes).

Procuraré analizar aquestas conseqüencias, y acabaré per avuy ab las següents paraulas que transcribim de nostre estimat colega *El Bergadan*:

"Com se desprén del exámen del article 15 lo esprit de son autor no es altre que fer desapareixer per complert als catalans y á fi de que nostra mort sigui mes prompta, y dada la afició que aquest senyor te á fer Códichs pera immoralisar son nom, podria fer nou lo Códich penal y que son article primer digués: *Será condenado á pena de muerte cualquiera que hable, escriba ó coma á la catalana.*"

A. O.

CUARESMA

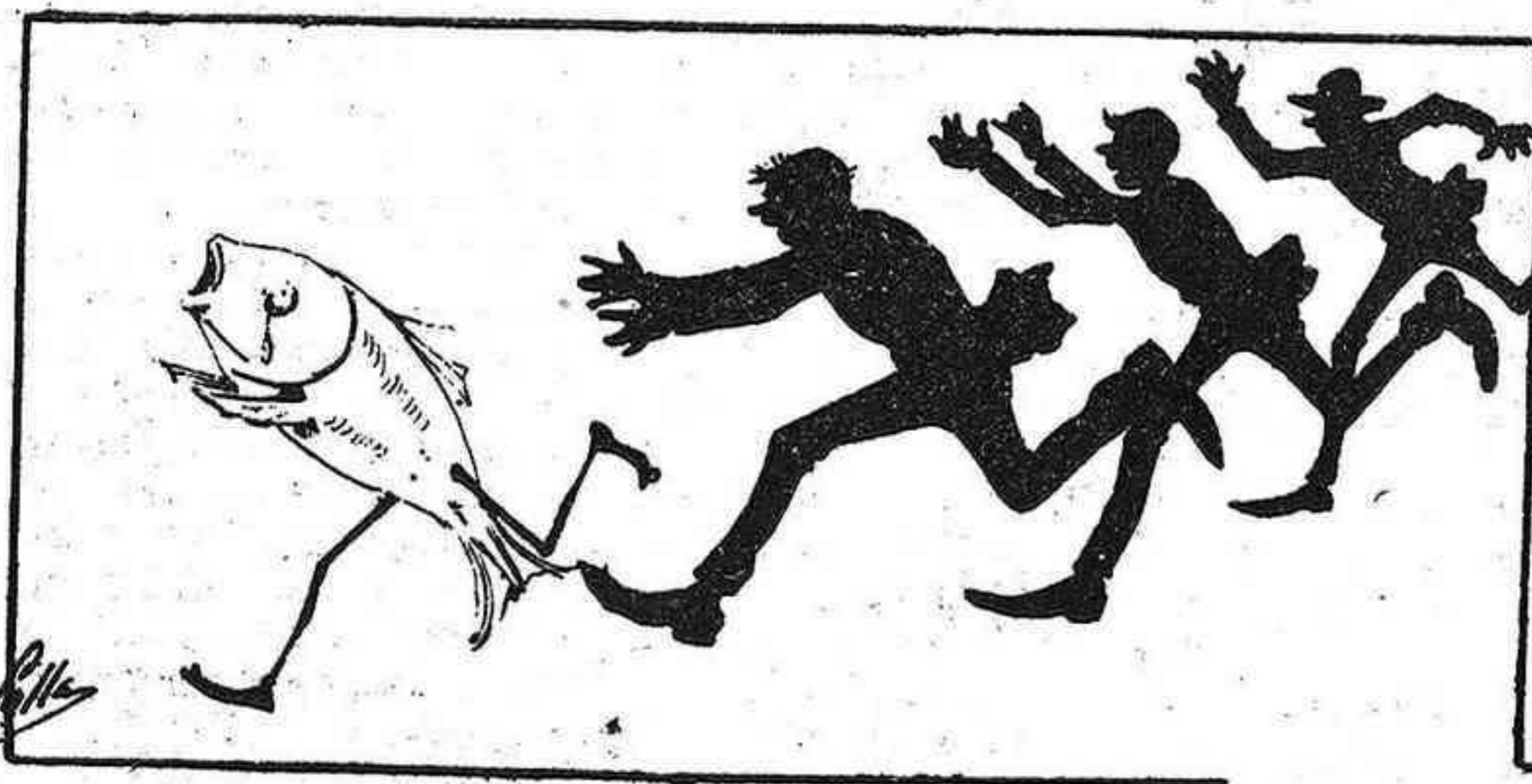


ELL.—Estimam: no 'm dtguis "no:",
per tu estich que perdo l' esma:

ELLA.—Ben mirat sembla una llissara
y es menjar que fá cuaresma.



—¿Qu' es cuaresma?; Tant me fá!
¿Que no menji carn?—; Y aixó!
! Que dejuni! Vés si jó
faig cara de dejuná.



Agaféulo aquest llobarro
que no 's vol deixá agafá,
y 'ls llobarros escussejan
y estém tips de bacallá!



¡Ja diu bé la méva dona:
- Qué 'n tréus de tenir la butlla,
si també 't faltan las forsas
y ja fá temps que dejunas!—

EN LO PALAU DE BELLAS ARTS

PERA la una de la tarde del pròxim passat diumenje estava anunciat l'acte de la entrega al eminent poeta don Frederich Soler, de la medalla commemorativa en virtut del premi que l'hi concedí S. M. la Reyna Regent atenent al fallo de la Academia Espanyola que vá honrar ab tant merescuda distinció al popular autor del drama *Batalla de Reynas*.

A la una de la tarde ja 'ns trobavam en lo Gran Saló del Palau de Bellas Arts, y fins á la vora de las dugas no 's vá poguer comensar l'acte.

—Se veu que han volgut que contemplem bé aquestas orgas que 'ns costan 27,000 duros,—murmuraba un, tot esperantse.

—¡No estém pás per orgas!—contestaba un altre, pot ser impacient porque no habia dinat.

Pero tothom, firmes allí. Se tractaba de rendir un tribut de gloria al poeta que mes honra á Catalunya, y lo esperar era lo de menos davant la idea de poguer pendrer part en un acte de tanta trascendencia pera nostra terra.

La banda municipal al mando de 'n Rodoreda vá fer sentir un parell de passas que no brillaren gens, gracias á las condiciones d'aquell Saló, d'aquell gran Saló que vá ferse per concerts y no serveix pera concerts, d'aquell gran Saló tant desmantelat que podria servir pera plassa de Toros, si l'Arquitecte hi hagués donat forma rodona.

Pero al fi vá comensar l'acte. Y aquí abandonarém lo tó jocós pera ferne imparcial resenya.

* *

Ab motiu de la enfermetat que está sufrint lo President Excm. Sr. D. Agustí Urgellés de Tovar, ocupá la presidencia lo vice-president de la Comissió executora don Rossendo Arús y Arderiu, tenint á un y altre costat las diferents autoritats y representants de las corporacions invitadas, entre las que hi vegerem, al Capitá general senyor Blanco, als senyors Rius y Taulet, Swartz, Vidal y Valenciano (Gayetà), Pol, Reinoso, Lopez Bernagosi, Milá y Pí, Bassegoda (Bonaventura) é individuos que componen la Comissió avans dita.

Oberta la sessió lo secretari llegí la corresponent Memoria.

Lo individuo de la Comissió, senyor Llopis, doná compte de numerosas adhesions rebudas.

Acte seguit lo senyor don Joseph Blanch y Piera llegí un Menssatje, sentida poesia del senyor Pelay Briz, en cual composició aquet distingit poeta s'adheria al acte y feya constar qu' algun temps habia combatut á n' en Soler, pero que avuy lo aplaudia y admiraba. Lo públich rebé ab calurosos aplausos aquesta poesia.

Lo mateix senyor Blanch doná luego lectura al discurs del President senyor Urgellés de Tovar, en cual oració s'afirmaba que á Soler se l'hi dea gran part de lo esplendor de la Llengua catalana, y qu'ell y Clavé foren los dos mes importants factors de 'ls primers dias del renaixement literari en Catalunya. Feu historia de la literatura dramática catalana, describinthi los primers dias de 'ls ensaigs literaris de Soler; sostingué que lo renaixement de nostras lletras no s'hauria arribat á efectuar sense 'l Teatre Catalá, y vá estendrer en consideracions sobre las vicissituds que ha sofert nostre teatre desde son naixement hasta avuy dia.

Feu un estudi especial del drama *Batalla de Reynas* y acabá analisant las principals produccions literarias del eminent escriptor cual vida literaria reasumi en brillants períodos.

Acabat lo discurs del senyor Urgellés, alguns individuos de la Comissió executiva anaren á buscar al senyor Soler, y á 'ls acorts de la marxa del Rey don Joan lo acompanyaren entre 'ls entusiastas aplausos de 'ls concurrents hasta la taula de la Presidencia ahont se feu entrega al agassajat poeta, de la medalla commemorativa costejada per suscripció popular.

Sumament emocionat lo senyor Soler passá á ocupar la tribuna desde ahont llegí una poesia titulada *La nostra bandera*, qu' es una brillant apologia de la bandera catalana, fent valenta resenya de las glorias que la pátria ha conquistat en millors dias, y acabá donant las gracias á quants habian contribuít al esplendor de la festa que se celebraba.

Aplausos entusiastas, interrumpiren alguna vegada al senyor Soler, y ressonaren calurosíssims y prolongats al final de la poesia.

Lo senyor Fontova, en nom de la empresa y artistas del Teatre Catalá entregá al senyor Soler preciosa corona, y acte seguit la societat coral «El Porvenir», de Sans, doná la primera audició d'un coro titolat *La Primavera*, lletra de Apeles Mestres, música de Aurea Rosa Clavé, cual composició á pesar de no haber brillat com deuria per las malas condiciones del Saló, tingué que ser ab justicia repetida.

Lo senyor Ghiloni llegí alguns fragments de obras dramáticas de Soler, y ab un elocuent discurs de gracias del vice-president, don Rossendo Arús y Arderiu, acabá l'acte que figurará com un de 'ls mes solemnes de la historia de la Literatura Catalana.

Rebi lo senyor Soler nostre mes cordial enhorabona.

En nostre número passat prometiam ser imparcials. Ab la major imparcialitat felicitem avuy á n' en Soler. Nosaltres qu' hem sigut amichs, verdaders amichs, d' en Soler, y... encare ho som, no deixarém de censurar al poeta cuant nostre humil criteri nos diga que ho mereix (perque á los genis, si bé se 'ls respecta, també se 'ls censura), no varém tractar d'adularlo, no, al felicitarlo al terminar la festa; varem abressarlo obehint l'impuls de nostre cor y de nostres conviccions.

Y á en Soler l'hi consta que no mentim.

* *

Y are tornant á agafar lo tó satírich ab que hem comensat l'article debém dir que l'organizador ó organizadors de la festa ván estar desacertats ab la elecció de local. Ab l'acte del diumenje se demostrá una vegada mes que 'l Gran Saló del Palau de Bellas Arts no serveix pera res absolutament. La música no hi fa cap efecte. Los oradors no se senten del coll de la camisa per mes que s'esforsin. Unicament lo que llegí 'l senyor Blanch qu' está dotat de una veu que l'hi envejo, y la poesia que llegí en Soler esforsantse molt, se pogueren sentir una mica.

Mal acertats estigueren també los organissadors en colocar la taula destinada á la Prensa, al extrem oposat del siti destinat á 'ls oradors.

Mal acert se tingué també en la elecció d'hora, y en altres detalls que omitim pera no fernos pesats y porque la cosa ja no té remey.

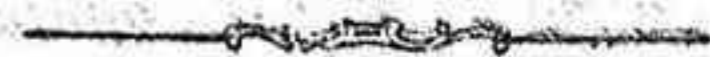
* *

Otro sí: Algú estranyá que faltés en la festa *element catalanista*; es á dir, determinat *element catalanista*. Buscanhi explicació deyan alguns, que la circumstancia de haberse celebrat en lo teatre de Novedats lo *meeting* de que 'ns ocupém en altre lloch de aquest número, habia impossibilitat á molts de assistir á la festa: fins preguntaban los mes maliciosos si expressament s'habia apressurat lo dia del *meeting* pera ferlo coincidir ab lo de la festa dedicada á Soler.

Nosaltres qu' escoltabam impassibles aquestas y altres murmuracions, nos permetém manifestar que fá més lo que vol que 'l que pot, y que 's podia perfectament concurrer al *meeting* y assistir á la festa, com van fer alguns.

Per lo demás, no té de molestar gens ni mica al senyor Soler que l'aludit element no acudís á honrarlo. Ben clar vé dirnos en Pelay Briz en lo seu *Menssatje*, que Soler s'habia aixecat ab sa propia má lo temple de la gloria. Qui ha tingut talent y forsas bastants pera aixecarne un temple, no necessita de ningú, y meos de determinats elements, pera sostenirlo á la altura que l'hi correspon.

A. O.



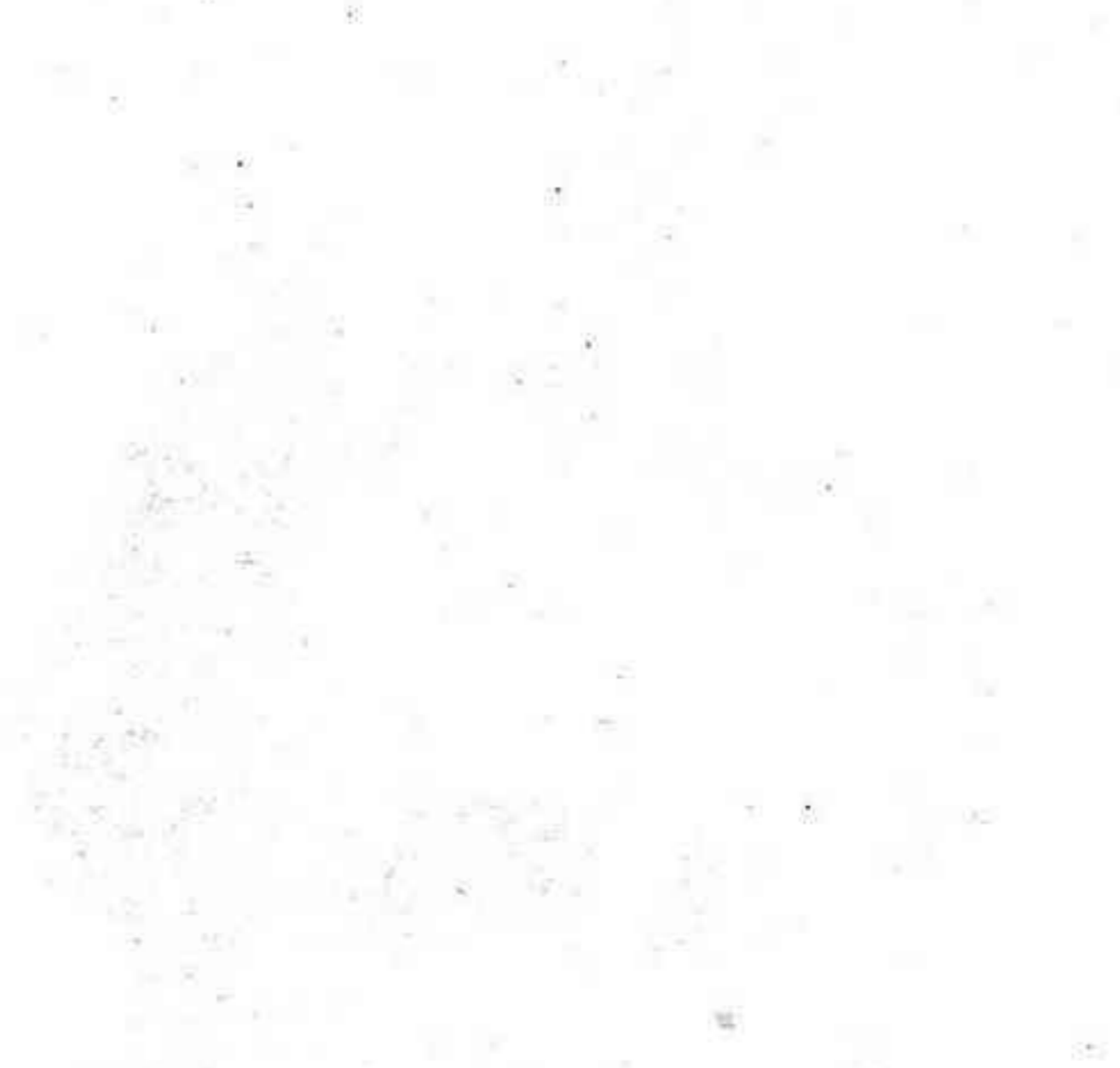
LA TOMASA.

GALERIA DE CELEBRITATS



Frederick Soler

THE BOARD
OF CHIEFS OF CHIEFS



LOS ULLS

Non fumum ex fulgore sed ex fumo dare lucem cōdigat.
Horaci (Epístola, Pisones).

De 'ls ulls avuy parlaré
com vareig parlar del cap,
puig sense ulls, com tothom sab,
cap persona vista tè.
Sas qualitats cantaré
inspirat com Ramon Lull,
que per ell (y 'n tinch orgull),
res á ma Musa l' hi dol,
y es tant aixís, que la col
m' agrada perque tè ull.

Y com jo, pensar debian
los més inspirats poetas
que madrigals y cuartetos
sempre á los ulls escribian;
d' ells inspiració rebian
y no de Apolo 'l discret,
que 'l menos viu fá un sonet
mes depressa que un gall canta,
si trova á una Suripanta
que l' hi fassi un xich l' ullet.

Los ulls fan lo bè ó 'l mal
sigan castanys, rossos, negres;
blaus ó verts, tristos ó alegres
tenen ferida mortal.
¡Oh ventura celestial!
al mes discret tornan foll,
consol escampan á doll,
matan, encisan, endolan...
pero 'ls ulls que més amolan
solen ser los ulls de... poll.

Pels ulls tot se tafaneja
s' escuadrinya y se repara,
y costa un ull de la cara
alló que pe 'ls ulls rumbeja;
los ulls fan neixe la enveja,
y son foch de las pasions;
portan deshori y rahons,
parlan, cantan y suspiran
y tiran... vaya si tiran...
tiran... los ulls dels canons.

Gracias á los ulls la Ciencia
ha descobert l' ipnotisme,

la forsa del magnetisme
de la atracció la evidencia;
pels ulls l' amarga existencia
trova plorant un consol,
t' ull-prenen si 't miran molt
y miracle reconeixo
que si un diu:—¡Aquí tè 'l deixo!
te surti al ull un mussol.

Sense 'ls ulls, adeu ulleras,
gemelos y telescopis,
dioramas y microscopis,
y objectes de mil maneres
que l' home plé de fatleras
ha inventat per tot arreu:
puig ab ells descobrir creu
lo secret de lo que admira,
sens pensar que 'l que més mira.
es sempre el que menos veu.

Los ulls dels ulls s' enamoran,
los ulls tot ho divinisan,
los ulls la sanch electrison,
los ulls rihuen, los ulls ploran;
los ulls matan y devoran,
los ulls portan molts tribulls,
los ulls solen ser esculls
ahont si perden los més braus,
que los ulls d' uns ulls esclaus
per los ulls fan tancá 'ls ulls.

Hi han ulls que, espurnas de foch
trehuen ab set de venjansa;
ulls que, vivint de racansa,
s' aclucan á poch á poch:
ulls hi há que donan joch
al mes entés petardista;
altres que ab mirada trista
fins un cor de marbre esquerdan,
y altres que la vista perdan
per ulls que 's perdan de vista.

D' ulls ne tenen las personas
y també los animals,
minerals y vegetals
y altres cosas bastant bonas;
los trovarás en las tronas,
ne te lo broquil morát,
lo formatje delicat,
l' ensiam y tota fló,
y fins, perque siga bó,
lo pá te que ser ullat.

Per demostrarnos á Deu
nos pintan un Ull molt gros

rodejat de resplandós
volent dir qu' ell tot ho veu;
un ull y una má veuréu
allí ahont hi ha una llevadora,
y aixó 'ns vé á probá á tota hora
que també s' hi veu palpant
y que 'ls ulls sempre serán
lo que mes tothom adora.

L' ull com si sigués un ou
te clara, te cataratas,
te cua igual que las ratas,
gota serena y no hi plou;
ne dihuen un ull de bou
d' un' unsa d' or tota entera,
vé de 'ls ulls tota fatlera,
sens beurer pels ulls veurás
y si 'ls buscas trovarás
molts ulls que fabrican cera.

En los ulls perlas s' hi crian
lo mateix que al fons del mar,
y al sol no poden mirar
may tan fitso com voldrian;
hi han ulls que bonichs serian
si fossin ben col·locats,
los guerxos equivocats,
si algun cop d' amor suspiran,
mal-miran sempre que miran
y á tots deixan mal mirats.

Hi ha ulls tancats, ulls oberts,
ulls de peix, ulls de perdiu,
ulls que sempre fan l' ull viu
ulls que sempre están desperts;
ulls de pestanyas deserts,
ulls que demostran orgull,
ulls que la pols s' hi recull,
ulls que á tot' hora fan l' orni,
y 'l pobre que té un ull borai
sembla que s' amagi l' ull.

Y prou d' ulls, que ja pels meus
estich mirant desde aquí
que 'ls teus cansats de llegí
sobre 'ls ul's, cap lletra veus:
aixís, donchs, ab mots molt breus
te faig saber qu' he ha acabat,
mes antes com ben criat
te desitjo en tots tribulls,
que Deu te conservi 'ls ulls,
la vista y la claretat.

JOSEPH M.^a CODOLSA.

FABULETAS

I

Per fer lo calavera un estudiant
va portar al empenyo 'l seu gaban,
y al sortir de la gresca l' altre dia
l' hi agafá una terrible pulmonia,
y en menys d' una setmana
á can Tunis van dur al tarambana.

Qui per ser calavera 's desespera
logra sempre tornarse calavera.

II

A 'ls clients enganyant un sabater
forraba las sabatas de paper:
mes en cástich d' aixó un estol de ratas
senserás no deixaba las sabatas.

Probant que tot malvat
no pot viure ni un hora descuidat.

III

En lo dia mateix de Sant Erasme
van posarme al clatell un cataplasme;
y en lo dia mateix de Santa Rita
vaig tindre qu' empenyarme la levita.

Tant are com avans
fatidichs m' han sigut los consonants.

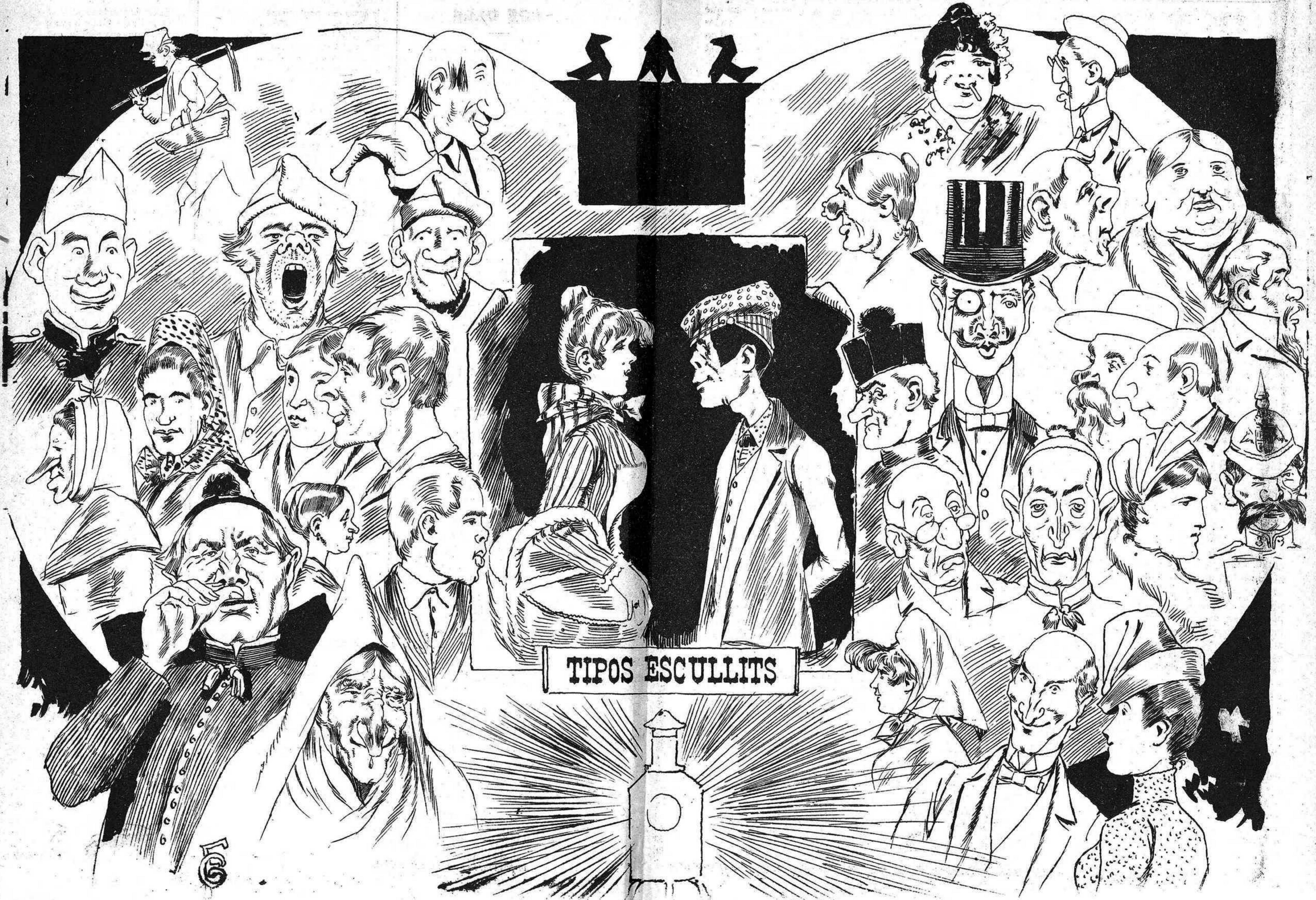
IV

Per dinar y sopar donya Tuyetas
no menjaba res mes que farinetas,
creguda que tindria la ventura
de conservar aixís la dentadura;
pero al cap de tres messos que aixó feya
sense dents ni caixals la pobre 's veyá.

Si á ser desdentegat Deu te destina
es en vá que t' atipis de farina.

BALDIRI CANDELAS.

LA DESCENDENCIA DE ADAN



TIPOS ESCULLITS

61

PER L' ARTICLE



ROBANTME ab moltíssims apuros pera cumplir la paraula que havia donat d' escriure un article pera lo periódich festiu LA TOMASA, me passejava dias endarrera per los carrers de Barcelona, buscant una inspiració que á casa meva trobar no podia; quant tot d' una al arribar al ex-portal de Sant Antoni, fou obstacle á mon camí un rotllo de gent que ab moltíssima atenció estava escoltant á un home que enfilat á una cadira los explicava en castellá del C. ot, los prodigiosos efectes d' unas pastillas que venia, y que, segons ell deya, curaban tota classe de dolencias especialment la migranya. Y com aqueix mal es un dels mals que tot sovint m' apuran gracias á las innumerables vicissituds que m' perseguixen, feu que m' distraqués de moment de lo que tant e caparrat me portaba y escoltés ab complacencia las elocuentes paraulas d' aquell orador d' espardeya.

Tenia ja la má á la butxaca per treurém los dos únichs ralets que hi quedaban pera donarlos en cambi d' aquell específich, quant sentí en la espatlla lo pes terrible d' una má feixuga y á las mevas orelles una veuharra que m' deya: ¡No t' gastis los dinés! ¿No véus que aquest home sab fer molt bé l' article? Me giro pera veurer qui era l' que tant brusquement m' aconsellaba y reconeixo á un amich que feya molts anys que no havia vist, lo qual desitjós de que no m' prenguessin per un llanut, m' havia advertit á la seva manera: pero com que la paraula *fer l' article*, sortint de sos llavis havia entrat en lo meu fonógrafo (alias cap) produhint en ell una revolució de ideas, me n' vaig despedir mès que depressa dirigintme en alas de lo desitj al estret *xiribitil* ahont dormo per traslladar al paper las flamantas impresions recullidas en lo receptácul del meu cervell.

Si *fer l' article* es sinónim de fer la *propaganda* y fer la *propaganda* vol dir *fer l' article* ¿com diantre m' ha tingut tant cavilós una tan sensilla cosa que tot hom sab fer en aquest sigle de llums y d' adelantos?

La aixerida y simpática nineta que gasta polisson y polvos y unas ratlladas mitjas que ensenya sempre que pot, ab la excusa de no posarse garrons, que s' para en los aparadors pera veurer si algun *quidam* se para á mirarse á n' ella; que quant camina sembla una lleugera barca que vaiji á la pesca de l' amploya; que si se l' hi tira algun *piropo* fá la mitja rialleta, volent dir: —Veyam si t' pesco;—fent aixó no fá res mès que *fer l' article* pera veurer si guanya pera comprar-se *articles* d' última moda.

L' astut farmacéutich que fá posar ab lletras de quatre pams per las cantonadas y periódichs los maravillosos efectes del seu aixarop d' arrel de *xarabla*, y se gasta un dineral per remitits fent veurer que imaginats malalts l' hi donan las gracias per imaginadas curas fá *l' article*, res mès que *l' article*.

La mamá que *exposa* per paseigs y reunions á las sevas fillas, y alabantlas fins als núvols, las adorna de admirables qualitats per mès que adoleixin de tots los defectes que fan impossible la felicitat del matrimoni, fá *l' article* y no mès que *l' article*.

Lo polítich de café cesant per *in aeternum*, que clava lo seu venenós fibló contra tots los actes dels gover-

nants, desitjós de venjarse de la indiferencia ab que l' tractan; que perorant tota la tarde y nit enalteix los moltíssims sacrificis que diu que ha fet per la pátria (entenguis panxa) assegurant que está sempre disposat á donar la seva vida pel bé de la Nació, fá *l' article*. ¡Vaya si fá *l' article*!

La viuda que somica sempre que parla del seu difunt marit (Q. E. P. D.) y enumera per tot arreu las intaxables virtuts que l' infelís tenia; afegint que lo matrimoni es un paradís de gloria y de ventura, habenthi qui encare s' recorda de fenomenals escándols que movian á totas horas, caiguent mes de quatre vegadas una vara de freixa sobre las costellas *grassas* de la *costella metafórica*, ab motiu y rahó de haberla trovada fent *l' article* ab un *parent* de duptosa procedencia, aqueixa bona senyora ab sos gemechs y mentidas no fá res mes que lo que deu fer, per deixar de viurer sola, fá *l' article*.

Lo ministre que ab discursos y mes discursos, assegura que fará la nostra felicitat donantnos totas las garantías imaginadas, fá *l' article*.

L' aixám de dolentas parodias del *Tenorio* (vulgo *Aigalifas*) que en la cantonada de *Can Llibre* cada nit, carregats de esencias y melosas paraulas, dirigeisen á las ignocentas *polletas* unas miradas capassas de fer fondre l' cuore, fan *l' article*.

Lo metje deshauciat, que estant *mano sobre mano* á casa seva, fá dir per la minyona qu' es á visitar á la marquesa R. ó T. per que creguin que te molt bona clientela, fá *l' article*.

L' advocat que sensa plets ni recursos, tradueix en mala prosa á Ciceró y á Demóstenes, fá malament, pero molt mal ment, *l' article*.

Lo militar que ell mateix es trompeta de la seva duptosa fama, fá *l' article*.

Y en fi, pobres, ríchs, joves y guetos, *industrials y científichs*, sabis y tontos en eixa vida, rosari de penas, trevalls y angunias, no fan res mes que *l' article* á totas horas y moments, per veurer si fent *l' article* trovan la verdadera felicitat, que no es res mes que un *mito*, abundant com *abundant* mes los sufriments que las venturas.

Sols lo periódista venal y famélich que per un plat de sopa está comdepnat á escriure un *article* cada setmana, no sab *fer l' article* y se véu ab la precisió de donar un *article* que res té de *article* parlant de *l' article*.

PAU DE LA LAYA.

À MON AMICH E. ARMENGOL

En motiu de trovarse ausent de Barcelona

Preparat á escoltar trista noticia
la que ompla nostres cors de angústia forta!
la que plors y gemechs ha de costarnos!
y té avuy trastornada á Barcelona
De Déu, lo inmens poder... tremolo al dirtho...
com cístich ha caigut á casa nostra
trayent de nostres ulls una reliquia
que guardavam ¡oh Déu! com á penyora
Y tu vius tant tranquil, amich de l' ànima.
y no sabs la desgracia que nos porta
á un extrem tant fatal que fins dariam
la vida ¡oh si, si! mes de mil voltas!
Pero com... ¡Oh dolor! com pots saberho
si t' trovas fá tan temps de naltres fora!
Te ho diré desde aquí morint de pena...
Es tanta ma embició, que á dins ma gola
un nús hi tinch lligat que fort m' escanya
y dirte lo que t' vull del tot me costa...
es ay! pobre de mi!... que... l' Arch... Cascaia...
á terra... l' han tirat!... ¡Oh! plora, plora.

J. PRATS NYAPS.

FREDERICH SOLER

Ab lo retrato de Frederich Soler inaugurém nostra Galeria de celebritats.

¿Qui no coneix la biografia del popular autor?

Nasqué en Barcelona en 1839.

Estudiaba segona ensenyansa quant morí 'l seu pare.

Un oncle seu rellotjer se 'l posá al costat y l' hi ensenyá son ofici.

Soler en los séus ratos d' oci llegía y escribía.

Sas célebres gatadas fou lo primer que vá donar á conèixer. Aplaudit y celebrat en lo género cómic, sorprengué á tots ab lo drama *Las joyas de la Roser*.

Desd' allavoras no ha descansat un moment y ab sa inspiració original y de las més fecundas ha dotat al Teatre Catalá de infinitat de obras.

No disposém d' espay suficient pera resenyar los séus triunfos en la escena, que han sigut numerosos.

Ha publicat varias coleccions de poesias ab éxit assombrós.

En 1875 fóu nombrat mestre en Gay Saber. Bastan tres premis alcansats en los Jochs Florals pera tenir aquest títol, y Soler vá alcansarne cinch ó sis en un sol any.

Té en cartera infinitat d' obras dramáticas, entre las quals s' hi troban los dramas *Judas* y *L' idol de fanch*, lo primer de los quals se estrenará dintre bréus dias.

Y res més anyadím perquè al fi y al cab no faríam més que repetir lo que sab tothom.

En lo Teatro de Novetats

Diumenje á las deu del dematí, tingué lloch en lo Teatro de Novetats la manifestació-protesta contra la reforma del Códich Civil.

Lo poble catalá, hi acudí omplint de gom á gom aquell espayós local.

Ocupaba la presidencia lo senyor don Lluís Domech president actual de *La Lliga de Catalunya*, qui manifestá que aquell no era un acte com los que avuy s' estilan, mes si un acte que recordaba á los de nostres antepasats, que sempre que veyan amenasadas las sacratíssimas lleys de sa terra, se convocaban unanimament per protestar ab tota la energia posible contra qui á tant s' atrevia.

Recomená la cordura á tots los presents, pera que aixís se demostrés que som dignes d' uua lligislació lliberal; vá afeigi que ja que 's tractava de dessorganisar la familia catalana habian de tractar lo assumpto com en familia.

Anaren prenen la paraula don Joseph M.^a Bonell, don Felip Bertran y de Amat, don Joseph María Vallés y Ribot, don Joseph M.^a Serrallara, don Joseph Pella y Fargas y don Ramon Catá de la Torre.

Tots estigueren tant acertats en las sevas peroracions que sigueren interrompits diferentas voltas per los entussiasas aplausos de la concurrencia y per los crits de ¡Visca Catalunya!

Avans de acabar la reunió fou votat lo següent acort:

Comunicar á nostres diputats y al Poder Central la següent protesta:

“La reunió protesta del procediment ab que s' ha fet lo nou Códich Civil Espanyol en quant afecta als drets imprescriptibles de Catalunya y demaná la suspensió del article 15 y demés que modifícan lo dret ci-

vil catalá „

L' acort fou celebrat ab estrepitosos aplausos y calurosos vivas.

De totas parts de Catalunya se reberen adhesions á la idea del *meeting*.

Quant ne sortiam y emocionats com estabam no poguerem menys d' exclamar, recordant las paraulas del eminent poeta:

“¡Ay Castilla castellana,
si la terra catalana
no t' hagués conegut may!”

UN CATALÁ



LICEO.—Pot darse per satisfeta la empresa, ab los grans concerts que dirigeix lo eminent mestre Goula, ja que ha lograt aclimatar eix género, y proporcionar consecutius llenos.

La companyia coreográfica té actualment en ensaig un ball en 1 acte y 3 cuadros, ab música del dit mestre Goula; titolat *Chlyo y Venus*.

ROMEA.—Dimars passat á benefici del actor Sr. Muns, s' estrená ab molt bon éxit un monólech titolat *Juana de Arco* que resultá serne autor D. Joseph M.^a Pons. Fou molt ben interpretat per la filla del beneficiat y logrant al final de la obra tenirse que presentar en escena 2 vegadas junt ab l' autor.

Per lo dilluns próxim 1.er de Abril, se prepara lo benefici del actorjove D. Ernest Fernández ab un programa molt escullit, compost del reputat drama en 3 actes del Sr. Vidal y Valenciano, titolat: *La Virtut y la Conciencia*, equilibris per lo Sr. Cárlos Vilella y la tan aplaudida pessa del senyor Ferrer y Codina, titolada *Pare y Padri*. Las obras serán dirigidas per los Srs. Isern y Goula, respectivament, prenenthi part las principals parts de la companyia. Dat lo escullit del programa y las moltas simpatias ab que conta lo beneficiat, creyém que hi haurá un plé en lo concorregut teatro del carrer del Hospital.

NOVEDATS.—Se prepara per disapte l' estreno de un drama titolat *Una madre*. Crech que 'n tenen en cartera tres ó quatre mes. ¡Vingan estrenos!

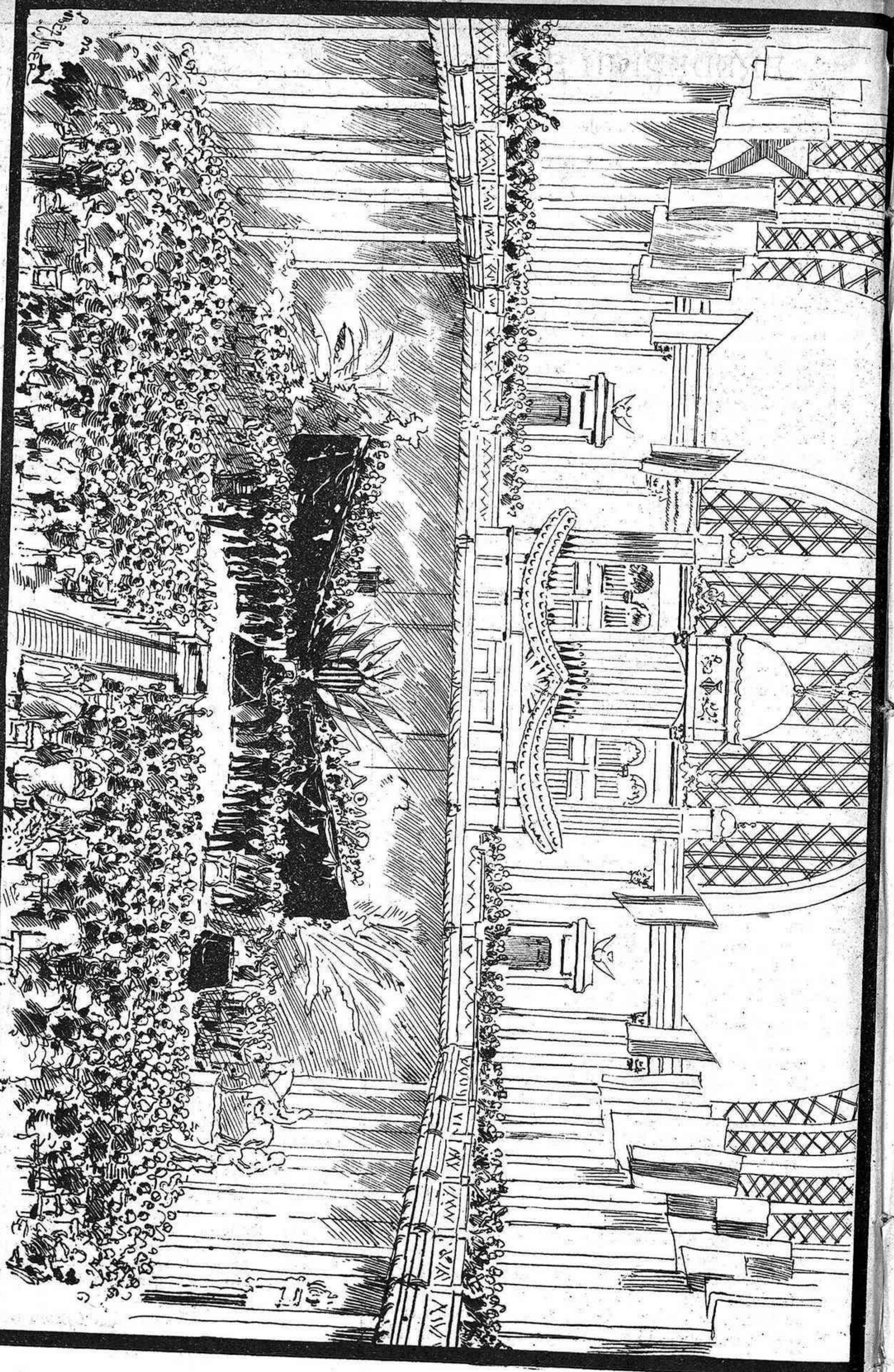
CATALUNYA.—Con permiso del marido, que s' estrená l' últim disapte obtingué un éxit notable degut en gran part á la execució que hi doná la companyia y molt particularment lo Sr. Palmada qu' está inimitable en son paper. Disapte s' estrenará *Sin contrata*, interín s' están ultimant, las decoracions, trajes y demés accesoris per Oro, plata, cobre y... nada, que á no sufrir nova interrupció tindrà lloch son estreno la setmana entrant.

ESPANYOL.—Lo Sr. Bolumar ab la companyia valenciana, logra obtenir lo favor del públich y bé s' ho mereix. A mes del estens repertori valenciá ab que conta la companyia, intercala en totas las funciones, sarsueletas castellanas com *Toros de puntas*, *Quien fuera libre* y altres que obtienen perfecta execució. Lo públich no 'ls escasseija sos aplausos.

EDEN-CONCERT.—De la *troupe* francesa, molt ben rebuts han sigut los nous artistas contractats, que junt ab Mlle. Meuniér obtenen aplausos. També la companyia de zarzuela ha volgut echar el resto estrenant en aquell local lo conegut joguet lírich *Al agua patos*. S' hi fan aplaudir ab entusiasme las esculturals germanas Molgosa y los Srs. Ballina, Planas, Santfeliu y Lopez.

UN COMICH RETIRAT.

Solemne entrega al eminent poeta catalá D. Frederich Soler, de la medalla commemorativa al premi otorgat per la Academia Espanyola.



Campanadas

Lo Congrès ha aprobat definitivament la proposició-Mellado de que parlavam l'altre dia. Y aixó que un senyor Ansaldo hi vá sortir ab ciris trencats, volent que la votació fós nominal, que 's contés lo número de diputats, etc., etc., motiu per lo qual, tingué que repetir-se la votació, pero al fi, *contra viento y marea* vá ser aprobada.

Lo cual proba, y jo m' hi fundo,
que *aun hay patria. Veremundo.*

Veyám lo Senat si aprobará la célebre proposició. Molt se déu témer que aixís siga, cuant ja 's parla de que en cas de que 'l senyor Rius y Taulet no puga ser reelegit, se 'l nomenbraria Gobernador Civil de Barcelona.

Alguns sospetxan qu' aixó es una broma del que l'altre dia vá posar un telégrama en aquest sentit.

«Si es broma, puede pasar,
Si no ho es, ¿que hi fá? Millor;
Ja veurém representar,
«El señor Gobernador.»

¿QUE? Ab eix titol lo conegut escriptor y aplaudit autor dramátich don Sebastiá Gomila, ha publicat un tomet de poesías.

L' excés d' original 'ns priva de poguer fer un judici de dita obra, pero si que no podem menos de recomenal á nostres lectors per las notables condicions y son magnífich lirisme que hi ha en casi totas las poesías que conté.

La obra está molt ben presentada habenthi intercalats en algunas de sas poesías, magnífichs dibuixos del reputat artista F. Gomez Soler.

Se ven en las principals llibrerías á 4 rs. exemplar.

Han visitat nostra Redacció; *El Bergadan* de Berga, *El Ripollés* de Ripoll, *El Ateneo* y *El Noticiero* de Igualada y *El Pandero* de Jumilla, á tots los que ab gust tornen lo cambi.

Víctima de una pulmonia, ha mort en la Isla de Cuba lo conegut escriptor, don Eloy Perillán y Buxó.

D. E. P.

En lo gran Saló del Palau de Bellas Arts, en lo pany de paret que vé dessobre de la porta principal, mirantho per la part de dins, aprop del sostre, hi ha una gran esquerda. Pero ¡quina esquerda!

Aquell Robert de las Cabras
feya un negoci *rodo*;
com l' haurá fet Barcelona
ab la gran Exposició.

En vista de que los préus de la farina han baixat notablement, los forners han disminuít també lo préu del pá, d' un ral per arroba.

Aixís ho llegím en un diari... de Tarragona.

Los forners de Barcelona en quant aixó de *baixar* dihuen que *re-baixa*.

Lo senyor Rius y Taulet está restablert de la seva malaltia, de lo cual nos alegrém.

L' Alcalde constitucional continúa indisposat ab determinats elements, de lo cual... ¿Nos ne alegrarém també?

Lo diumenje vinent, tindrà lloch una gran manifestació de 'ls pobles del plá de Barcelona, contra 'ls plans agregacionistas.

Y se 'n celebrarà un altre lo mateix dia en favor de la célebre proposició Mellado.

¡Amunt y crits!

Hem rebut lo número extraordinari que ha publicat *El Congost* de Granollers dedicat exclusivament á la gran ma-

nifestació lliberal que tingué lloch en dita vila lo dia 17 d' aquest mes. Lo recomaném á 'ls aymants de la llibertat.

Junt á la porta del Saló de Cent de Casa la Ciutat hi ha un cuadro que diu. «El Excm. Ayuntamiento celebrará sesión pública los martes á las cuatro de la tarde.» ¡Que treguin aquell cuadro! Ja fa una pila de setmanas que se celebra 'l dijous de segona convocatoria.

Dimars passat tothom se creya que la sessió se celebraría perque l' Alcalde ja estava bó. Pero ¡ni por esas! La maquinaria no debía estar á punt.

Perqué las sessions de Ajuntament jo las comparo á las comedias d' espectacle. No 's pot aixecar lo teló si la maquinaria no está ben preparada. Y en los espectacles *municipals* hi juga la maquinaria complerta. Los escotillons son la part principal, pe 'ls escotillons desapareixen... las pessas.

Y 's creman molts *focs de mangala* ab cual *reflejo* lo públich s' hi posa vermell.

¿De vergonya?

Una comissió de mestres ha anat á Madrit á solicitar que l' Estat s' encarregui de pagar los atrassos de que es víctima tant respectable classe.

A la Comissió d' aquesta provincia s' hi han unit més de cent cinquanta mestres comissionats per altres provincias.

Sembla qu' á Madrit los han *promés* que 'ls atendrian.

«Lo prometre no fá pobre»
diu l' adagi catalá.
¡Cuartos! ¡Cuartos! ¡Esto, Esto
Se trata de demostrá!

Diu que l' ex-Alcalde de Gracia, don Frederich Pons ha guanyat lo plet, es á dir, pot tornar encarregarse d' aquella Alcaldía.

¿Tornará á pendrer possessió? L' Ajuntament de Gracia dóna molt joch.

Los uns están per en Pons,
los altres per en Jordana;
y jo, francament estich...
pel que 'ls hi dongui la gana.

Corran véus de que en vista de lo *suchseit* en la última sessió, lo Gobernador Civil ha intervengut en l' assumpto, y no falta qui assegura que dintre de poch será suspés dit ajuntament.

¡Oh, Gracia! no 'm fás cap gracia,
pues, tocant en aquest rám
sempre 't miro de desgracia...
com nosaltres *perdonám*.

Ja no se obsequia á las *señoritas con ramos de flores al entrar en el local*, com fins are se había fet en determinadas funciones.

En lo teatre Romea lo dimecres passat s' anunciaba que se *regalarían á las señoras, figuritas de barro pintadas*.

Molt millor pendrian ellas
que 'ls donessin alentrá
nuvi guapo, testimonis
y padrins y capellá.

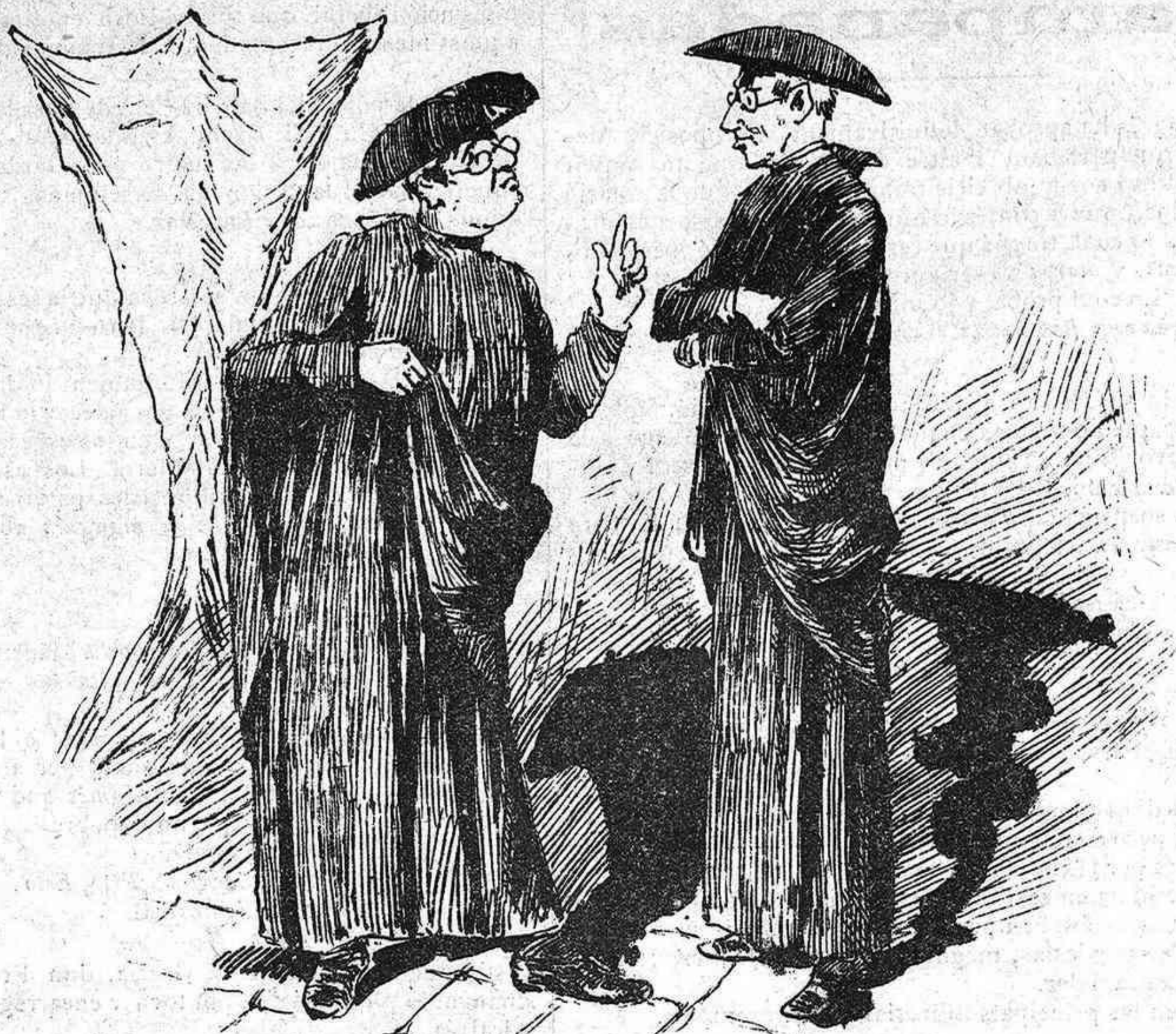
¡Y potsér s' hi arribará!

CORRESPONDENCIA

Ab motiu del trasbals que 'ns ha donat l' augment de páginas, no podém contestar la correspondencia. Ho farém la setmana entrant.



CUARESMA



—Molt m' agrada 'l bacallá
—També á mi: per ço en conciencia
crech que no 'n tinch de menjá;

—Just: es temps de penitencia
y' ns hem de sacrificá.

XARADA

Jo d' ofici total soch,
y 'l tres travesso á tot' hora;
com si hu-dos empedrat fos,
dels mes plans de Barcelona.

LORELLOP SASAC.

II

¿Ahont vas Anton tant cremat?

—Hola Nofre ¿vols venir?

—¿Ahont?

—A comprar total
que ara acaba de sortir.

—A hu-quarta-hu de casa
ahir una n' vaig trobar

—Y ¿que tal que va semblarte?

—Pche, que m' sembla que farà

—T' ho sembla no mes, qu' ets tonto

—Aixó ray tres-quart que ho sé
vaya que n' vols comprá una

—Home ve ho hauré de fer

—No t' sabrá greu: ja veurás
com som del mateix parer

—Vaija dom hu-tres y alante
que jo tinch bastant que fer.

S. FONT.

CONVERSA

(En un estanch)

(¿Que vol vosté Casimiro?)

—Sellos per aquesta carta.

—¡Ay! ¡ay! que es lo que jo miro,
¿que ja te fora la Marta?

—Si, miris, avuy l' hi escrit.

—¿Y hont es?

—Los dos ho hem dit.

M. GARDÓ.

TERS DE SÍLABAS

Vertical y horizontal, primera ratlla:
part del mon.—Segona: nom de dona.—
Tercera: un llegum.

K. NOVAS DEL K. STELL.

LOGOGRIFO-NUMERICH

1	2	3	4	5	6	7	8.	—Nom de dona.
1	5	1	7	6	7	8.	—» » »	
1	7	3	7	6	2.	—Nom de home,		
1	8	6	2	3.	—Al istiu ne fá			
6	2	6	8.	—Nom de dona.				
1	7	2.	—» » »					
1	8.	—Animal de pel.						
1.	—Consonant.							

R. CASTELLÁ.

GEROGLIFICH

Mars P 1888

E R O O

+

P 1889 O O

PAU PELGRÍ.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT NÚMERO ANTERIOR

Xarada-Anunci.—Car-re-te-ra.

Id. —Filadora.

Anagrama.—Nas, san.

Trenca-Closcas.—Caldas de Malavella.

Logogrifo-Numerich.—Mollerusa.

Problema.—42 7 = 49

56 — 7 = 49

7 × 7 = 49

343 1 7 = 49

Geroglifich.—Per peladillas Alcoy.

LA TOMASA

PERIÓDICH IL·LUSTRAT Y LITERARI

Suscripció. 0'50 pesetas al mes

Número corrent. 10 céntims

NOTA.—Tota reclamació podrá
dirigirse á la LITOGRAFIA DE RIBE-
RA Y ESTANY, Administració y Re-
dacció de dit periódich, carrer de
Sant Pau, 56.

Lit. Barcelonesa, S. Pau, 56.—Barña.